

A FELCÍM éppen másfél évtizede illik Szalatsy Istvánra. 1954-ben szerezte akadémiai diplomáját (karmesteri Somogyi Lászlótól, zeneszerzőt Viski Jánostól), egy esztendő a kecskeméti színház zenei vezetésével töltött el; s azóta ami pályafutásából a művészet nagykönyvébe számít — siker vagy csalódás, öröme bánat — Szegeden íratott meg. 25—30 operát, több balettet, számtalan szimfonikus koncertet dirigált a városban, megyében, az országban sőt külföldre is eljutott, 1964-ben Izland fővárosában, Reykjavikban, egy évre rá a sokkal közelebbi kolozsvári román operánál, 1967-ben Jugoszláviában vendégzerepelt. Fő működési területe persze a szegedi opera és filharmonia, ahol az elmúlt napokban két emlékezetes vezénylése hívta fel rá ismét a figyelmet. A *Lammermoori Lucia* premierjét és a szegedi szimfonikusok *Tardos—Chopin—Schumann* koncertjét dirigálta: nagy sikerrel. Operai szerepkörének profilja természetesen a szegedi társulat olasz tradícióiban gyökerező színház-zenei kultúrájában jelölhető meg. — Ebben az irodalomban is az ember konfliktusait keresem — tért rá azonnal a lényegre. — A sokszor sablonú merevedő, idealizált hősek, a túlfekete gonosz és az eszményített, feihőtlen

szerelem között a mi érzelmvilágunkkal rendelkező hiszvé-ember: ez az, ami a romantikus operahagyományokban izgat. Innen kell utat találni korunk közön-ségéhez.

— Szalatsy Istvánt a szakmabeliek századunk zenéjének lelkes híveként, propagátoraként ismerik.

— Valóban, szívvel, lélekkel a modern zene pártján állok, ám itt is abban a muzsikában hiszek, ami emberközvetlen tud maradni. Elfogadom a legképtelenebb kísérleteket — de nem bízom tartósságukban, alig hiszem, hogy korunk eszmei vonalát szolgálják. Találom fogalmazott *Schönberg*: a tizenkétfokúság eszköz és nem vége. A dodekafóniában is lehet rosszat írni, miként a hagyományos dúr-moll rendszerben ma is korszerűt. A tonális-atonális vitán egyébként is túljutottunk már: *Barlók* és *Sztravinszkij*, nem olyan régen, a kor számára elviselhető zene végső határát jelentették — s ma ki csodálkozik rajta, hogy klaszszikusoknak számítanak. *Barlók* bevonult a nagy B betűsók — *Bach*, *Beethoven*, *Brahms* — halhatatlanjai sorába.

— A karmester munkáját éppoly általános és egyedi szempontok határozzák meg, mint a színészét, énekes vagy hangszeres szolistáét. A ki-

vülálló mégis keveset halló; a folyamán kevésbé látványos. Hogyan készül például Szalatsy István egy-egy dirigálásra?

— Ugyanúgy mint más, legfeljebb izlés dolga, ülve vagy fekvve olvasom a partitúrát. Szeretek éjszaka, a komolyabb koncentráció lehetőségével tanulni. Segítő hangszert ritkán használok, a karmesternek villamoson, presszóasztalnál, vagy a Balaton partján napozva is úgy kell olvasnia a kottát, mint másnak a betűket. Néha zongorához ülök, elsősorban modern daraboknál, egy-egy ritmikai vagy harmóniai képlet tisztázására. Lemezfelvételek akkor hallgatom, ha már van konkrét elképzelésem — ilyenkor apróbb korekciókra figyelek. Az opera persze más ügy. Itt a szöveg többszöri alapos átolvasása után ismerkedem meg a partitúrával, rajzolom fel magamnak a darab szituációit, jellem típusait, lírai és drámai vonalait. Ha ezt letisztítottam, kezdődik a korepetíció — énekesekkel, zenekarral.

A SOROS feladatokból még keveset ismer Szalatsy István. Ami biztos, operában a Hoffmann meséit dirigálja, és Vaszy Viktort váltja majd a *Fidelio* felújításában.

Nikolényi István

Gyakran előfordul — jogásznyelven kifejezve — autók jogtalan használata. Azt jelenti ez, hogy a parkírozó, lezárt autót feltöri X, majd kocsikázni indul vele, például Szegedről Budapestre és vissza. Ha simán ment minden és jószívű X akkor Szeged határáig visszahozza az autót és otthagyja, kerresse csak meg a gazdáját. Ha elcsúszik X-et, akkor a törvényi tényállás szerint a gépjármű jogtalan használatáért indítanak ellene eljárást, majd erről az alapról hoz ítéletet a bíróság.

A leírt eset valóban — a tényállásnak megfelelően — jogtalan használat. Nem is ezt, hanem az ezért a tényért kijáró büntetés mértékét, több körülménytől az elvonatkoztatást kifogásoljuk. Az előírás szerint az autók jogtalan használatáért kiszabható büntetés egy

évig terjedhető börtön vagy javító-nevelő munka. Ennyi, és nem számít hozzá, ha például a járművet megrongálták, abban nagy kárt tettek stb. Tekintettel a szaporodó jogtalan használatra, feltétlenül indokolt lenne az eset valamennyi körülményét figyelembe venni az ítélet kiszabásánál úgy, hogy az súlyosabb legyen. Más mértékkel kell mérni a járműben kárttevők esetét, mint azokét, akik „csak” kocsikáztak.

Nevetségesen furcsa — nem is érti az ember, hogyan történhet ilyenmi — ami a kerékpár „jogtalan használatára” vonatkozik. Világosan: ha valaki ellop és megtart magának egy kerékpárt, aminek az értéke az 500 forintot nem haladja meg, akkor ez szabálysértésnek számít. A szabálysértésért az illetékes tanács pénzbírságot

ró ki. Ha viszont valaki — például itálisan — egy vendéglő előtt ráül egy 100 forintot érő kerékpárra és azzal hazakarikázik majd az utcán eldobja, akkor ez viszont büntetés, az ügyben a bíróság ítélkezik. Tehát itt a nagyobb törvénysértés más minősítésű, ezért sokkal enyhébb miatt a felelősségrevonás mértéke. A lopás szabálysértés, a jogtalan használat pedig büntetés. A tanulság kézenfekvő: el kell lopni a kerékpárt, hogy a büntetés elkerülhető legyen.

Ha az autó és a kerékpár jogtalan használatát, a kiszabható büntetést szembeállítjuk, akkor megint torz arányokat kapunk.

A visszásságokat — úgy hisszük joggal — ajánljuk az Igazságügyi-minisztérium figyelmébe!

Morvay Sándor

Beleszól a Centrum is

Új év, új reménység — szokták mondani, s bár a kereskedelem gazdálkodása sem áll meg december 31-én, s kezd valamit újat január 2-án, azért számvetés minden év eleje.

A szegedi Centrum Áruházban azt mondja az igazgató, Dózsa Pál, hogy eddig is szabadabban tudtak kereskedni, mint az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése előtt, de az idén szinte csak az ötleteiken, munkájukon múlik, hogy meglegyen az árubőség. Az ország Centrum áruházai között vidéken a legnagyobb a szegedi, s ehhez méltóan kell ellátni a vevőket.

Közismert, hogy a helyzeti előnye a Centrum áruházaknak, mert a nagy cégnek saját textildolgozó üzemek vannak, így másutt nem kapható termékeket árulhatnak. S mert ezek többnyire modern fazonnal, kis szériában készülnek és olcsók, igen kelendők is. Nyilván volt mit venni tavaly is, hiszen a szegedi áruház évi forgalma 23 millió forinttal emelkedett. Messzemenő következtetést ebből ne vonjunk le, tudjuk, hogy tavaly sok minden a vásárló bőrére ment — sokat írtunk róla, a parlament utóbbi ülésén is vitatéma volt, hogy az ipar és a kereskedelem ár-emeléssel növelte saját nyereségét, s tudunk róla, hogy a nagyipar külföldi piacon akart „megélni”, mintha mi itt sem lennénk.

De fordult a kocka — mint hallottuk —, naponta kap ajánlatokat a szegedi Centrum Áruház gyáráktól, 5—10 százalékkal olcsóbb áron, mint tavaly ilyenkor. Nem jószívűség ez, nem azt látták be, hogy a „felvert árak” tarthatatlanok, és szerencsére gazdasági kényszerítő okok hangosabban „beszélnek”, mint a kérések. S ezek a gazdasági mutatók azt mutatják, hogy az ár a ruházati ágakban nem növekedhet úgy, mint tavaly.

Egy ilyen nagy áruház, mint a szegedi Centrum, sokféleképp tudja biztosítani, hogy olcsó áru is legyenek. Saját maga is rendel, amihez alapanyagot is biztosít. Például a Szegedi Szabó Ktisz által készített idei slágerüket mutatják: laminált szövetű, teddygalléros, műszálas béleléssel bélelt férfikabát, ára 1500 forint. Ne találgassunk, mennyi lett volna az ára gyári kiadásban, a kereskedelem összes lépcsőit, és főleg adószázalékait végigjárva... Elég annyit meg hozzá, megérte itt csináltatni, ezért is most több ezer női és leányka ruhára adtak le rendelést, egy-egy fazon 100—200-as szériában készül. Kitűnő partner a Bács-Kiskun megyei Kézműipari Vállalat is, ahonnan igen rövid határidő alatt megkapják, ami éppen hiányzik: női kartonruhákat, vagy anorákat, de akár gyermekkabátot is.

Nem titok, hogy már készülnek a nyári női ruhák, hogy az esetleges kánikula április végén, májusban meg ne lephesse az áruházat, csak ki kelljen hozni a raktárból a szezoncikkeket. Jól venni, szezonra venni és ismerni a piacot — úgy látszik, ismét előkerülnek a „súlyszövegű” ezek a kereskedői alapvető tulajdonságok. Egyre nagyobb szükség van rájuk. Enélkül az olyan lehetőségeket sem tudnák kihasználni, mint a kockázati alap által biztosított szabadabb vásárlást — eladást. A „kitermelt” kockázati alapot felhasználják például időleges árleszállításra is. Emlékeztünk, hogy karácsony előtt olcsóbban kaphattak a harisnyát, a játékok stb. Ez becsalja a vevőt — jó reklám az áruháznak. És irányítja az egész kereskedelmi hálózatot, hiszen más üzletek is azonnal árengedményt adtak, hovatovább már nem is tud-

tuk, ki kezdte, de a vevők jól jártak, az biztos.

Még valami, ami tisztárazson a vásárlóknak: a nagy hazai és külföldi gyárak kiállításokat rendeztek a Centrumban. Az ugyanis, hogy csak árusítással együtt vállalják, már biztosít sok különleges árut, sokszor hiánycikket. Tavaly például az Avtoexport szovjet külkereskedelmi cég a kiállításakor annyi kerékpárt hozott Szegedre, hogy nem fért az áruházi raktárba — a végén mégis kevésnek bizonyult, több is elkelt volna, hiszen itthon ez hiánycikk. Az idén is 12 nagy cég kiállítása lesz a Centrum Áruházban, csak azoké, akik megfelelő mennyiségű árujukat is hozzák azonnal. A reklám áru nélkül — így tartják ezt — a vevő becsapása. S erre a Centrumban nem vállalkoznak.

Nagy áruház a Centrum, beleszólhat az egész környék kereskedelmébe. Bele is szól, rajtuk múlik, hogy milyen hatásosan.

P. Szőke Mária

A társadalombiztosítás 400 milliója

Tegnap, szerdán délután Szegeden, a társadalombiztosítási igazgatóságon tanácskozást tartottak a társadalombiztosítás helyzetéről és feladatairól. Ezen részt vett dr. Borka Alajos, a társadalombiztosítási főigazgatóság főosztályvezetője, dr. Ágoston Józsefné az SZMT képviselőtársaságának elnöke, valamint a rendelőintézetek igazgatói.

A témáról dr. Nagy Máté, a társadalombiztosítás megyei igazgatója adott tájékoztatást. Tavaly Szegeden, Csongrád megyében tovább nőtt a társadalombiztosításba bevontak száma. Ez tulajdonképpen a növekedést tekintve a foglalkoztatottak körének bővüléséből ered. Csongrád megyében, Szegeden a családtagokkal együtt több mint 400 ezren biztosítottak.

A társadalombiztosítási szolgáltatások tavaly tovább bővültek. A különféle társadalombiztosítási szolgáltatásokra tavaly közel 400 millió forintot fordítottak.

Idén további új feladatok várnak a társadalombiztosításra. Csongrád megyében — egyebek között — közel kétezer termelőszövetkezeti tag öregségi nyugdíját kell rendezni, megállapítani. Ez a munka már elkezdődött és a terv szerint április végén befejeződik. A törvényes rendelkezéseknek megfelelően időben, késedelem nélkül kapják meg az idős szövetkezeti gazdák nyugdíjukat.

KÉPERNYŐ

Zsoldért Vietnamban

Nemcsak a kritikusok, a mindössze egy élte túl a nézők is gyakran mondják: kevés az igazán jó riportfilm a magyar televízióban, ritkán borzolja fel az idegkelet a képernyőre bocsátott valóság. Témahány, szerkesztői bátortalanosság — többféle a magyarázatok. Az a kisfilm viszont, amelyet *Zsoldért Vietnamban* címmel kedden kora este mutattak be, jól bizonyította, hogy alkalmasint azért mégiscsak kikerül egy-egy amolyan igazi — figyelemfelkeltő, elgondolkodtató — riportfilm a hazai tévéképernyőre.

Néhány magyar fiatalember sorsára nyitott fényt ez az adás. Olyan fiúk, legények, akik kamaszfejjel „tántorogtak ki Amerikába”, és akikből néhány év alatt tányersapkás, derékszíjas katona lett: épphogy megismert „hazája” érdekeit Vietnamban védő katona. Előbb mosolygó fegyverforgató, aztán — halott.

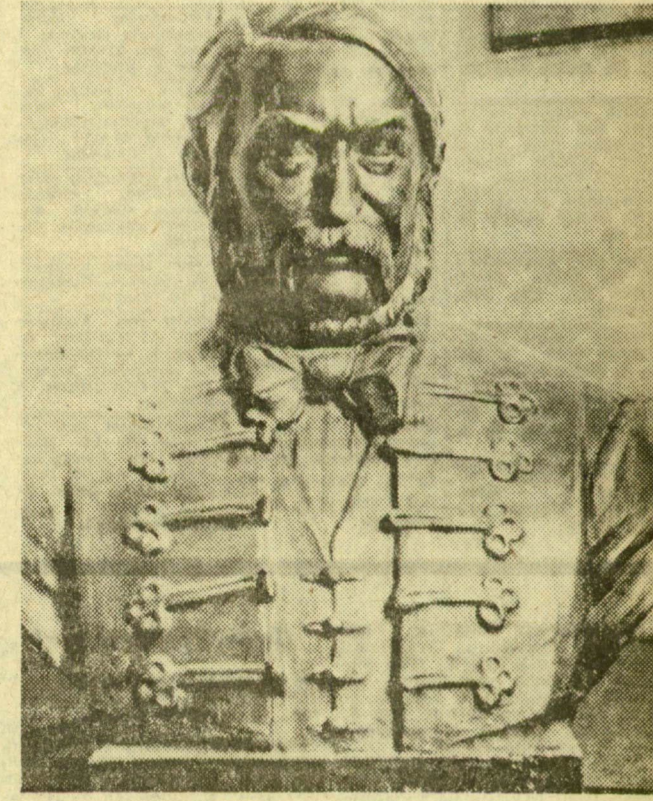
A riportfilmben bemutatott USA-katonák közül

Közös kockázat, közös haszon

Új készletezési és árubeszerzési politikával törekszik a Női és Leánykaruha Nagykereskedelmi Vállalat a vásárlásuk bővítésére, a versenyképességének tartására. A Pamutnyomóipari Vállalattal újszerű kooperációt alakított ki: szerződést kötöttek teljesen új alapanyagból készülő női ruhák közös értékesítésére. A PANYOVA a Magyar Viscosagyártól 800 ezer méter szintetikus fonalból készült, lánchurkot zsinórkelmét vásárolt. A nyersanyagot a nagyker. kivánságának, előírásának megfelelően mintázza, s önköltségi áron adja át. A nagykereskedelmi vállalat a kész kelmét konfekcióvá dolgoztatja fel. Az eladási árat a költségek figyelembevételével az ipari és a kereskedelmi vállalat közösen alakítja ki, s a tisztán jövedelmen fele-fele arányban osztoznak.

Az új kelme a habselyemhez hasonlóan jól szellőzik, de annál formataartóbb. Nem gyűrődik, jól mosható, vasalni nem kell, s az eddigi vizsgálatok szerint szinte elnyúlhatatlan. Áprilisban kerül forgalomba.

Szeged szobrai

Vedres István (1765—1830)
(166.) Szeged város főmérnökének, a Tisza kutatójának szobra a róla elnevezett építőipari technikum előcsarnokában áll. A portré készítője: Tápat Antal.